

Visiedocument "Burgerschap"

Versie 2023

Inhoud

Kenmerken van onze leerlingen	3
Visie.....	4
Doelen	4
Wet- en regelgeving	4
Kerndoelen.....	4
Schooldoelen	5
Basiswaarden	10

Kenmerken van onze leerlingen

In het noordoosten van Apeldoorn is 't Schrijvertje te vinden. De enige school binnen Apeldoorn van de CorDeo-scholengroep.

De school is in 1985 gesticht door ouders vanuit de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GKV). Tegenwoordig is de instroom veel breder. We hebben veel kinderen vanuit de GKV, de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK), de Eben Haezerkerk en de Victorkerk. En ook uit evangelische gemeenten als de Basis en Berea.

Kenmerken van onze leerlingen:

Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt	30 %
Hervormde Wijkgemeente PKN	25 %
Christ. Gereform. kerk	25 %
Evangelische Gemeente	7 %
Hersteld Hervormd	7 %
Vergadering van Gelovigen	3 %
Nederlands geref. kerken	3 %
	100 %

- De school is gevestigd in een pluriforme wijk. De leerlingen komen uit veel verschillende wijken van Apeldoorn, waarbij er ook grote verschillen zijn per wijk voor wat betreft de pluriformiteit.
- Alle leerlingen groeien op in een christelijk gezin
- Een aantal leerlingen heeft buitenlandse ouders en woont soms tijdelijk in Nederland.
- Een klein percentage leerlingen is geadopteerd.
- Het opleidingspercentage van ouders ligt relatief hoog. De meeste ouders hebben een afgeronde opleiding op MBO-, HBO- of WO-niveau.
- De ouders van de leerlingen hebben hogere verwachtingen van de opvoedende rol van de school vanuit de christelijke normen en waarden.

Samengevat:

De leerlingen groeien op in een christelijke omgeving. Het toelatingsbeleid van leerlingen met de ouderverklaring en de identiteitsverklaring voor leerkrachten borgen onze christelijke identiteit. In hun eigen wijk, op sportclubs, via de digitale media en in en om de school komen ze in aanraking met een pluriforme samenleving.

Visie

Een kind is niet als een individueel, maar als een sociaal wezen geschapen. Vanuit onze christelijke identiteit geloven wij dat God ons de opdracht geeft om onze naaste net zo lief te hebben als onszelf. Concreet betekent dit voor ons dat we naar elkaar om zien, dat we liefdevol en respectvol met de ander om gaan. Dat we respect hebben voor de ander, ook wanneer opvattingen van de ander niet overeenkomen met de eigen opvattingen en/of christelijke normen en waarden.

Doelen

Wet- en regelgeving

Scholen voor primair onderwijs hebben een wettelijke opdracht om in hun onderwijsaanbod aandacht te hebben voor burgerschap. In de wet op het onderwijs is de volgende formulering opgenomen:

Het onderwijs:

1. gaat er mede van uit dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving;
2. is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie;
3. is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.

Kerdoelen

Deze wetten zijn in de kerndoelen als volgt omschreven:

- 34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
- 35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- 36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
- 37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
- 38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.
- 39 De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Schooldoelen

Vanuit de wet op het onderwijs en de kerndoelen hebben we als school de volgende doelen opgesteld voor wat betreft burgerschapsvorming:

- A. We voeden onze leerlingen op tot verantwoordelijke evenwichtige mensen die respectvol vanuit onze christelijke waarden en normen omgaan met de medemens.
- B. We voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en die daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden.
- C. We voeden onze leerlingen op tot mensen die "meedoen", die actief betrokken willen zijn op de samenleving en die gericht zijn op samenwerking. Ze leren organisatorische vaardigheden en kunnen verantwoordelijkheid nemen voor anderen. Ze weten hoe ze in een groep kunnen samenwerken met anderen.
- D. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van en respect hebben voor andere opvattingen en overtuigingen (religies). Leerlingen kunnen in en om de school oefenen in het leren samenleven met elkaar.
- E. We richten ons op algemene ontwikkeling en geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven.
- F. We voeden onze leerlingen op tot personen die zorg dragen voor de wereld en hun nalatenschap.

Hoofdstuk 4: Aanbod per schooldoel

A. We voeden onze leerlingen op tot fatsoenlijke evenwichtige mensen die respectvol vanuit onze christelijke waarden en normen omgaan met de medemens.

het aanbod:

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- ❖ Zelfbeeld
- ❖ Kunnen samenwerken
- ❖ Zelfstandigheid
- ❖ Zelfredzaamheid
- ❖ Omgang met leerlingen
- ❖ Omgang met de leraren

in de praktijk van alle dag is dat terug te zien in:

- ✓ Omdat de eerste weken van een schooljaar erg belangrijk zijn om het groepsproces positief te kunnen beïnvloeden, besteden we veel aandacht aan de verschillende fases van het groepsproces door gebruik van de Kanjertraining en het benutten van de 'gouden weken' na elke vakantie. Op die manier werken we preventief: als het groepsklimaat goed is, is er bijvoorbeeld minder kans op pestgedrag dan bij een negatieve groep. Door in alle groepen de eerste weken van het schooljaar en na elke vakantie te investeren in een goed groepsproces, werkt dit mee aan een goede sfeer in de groep. In een positieve groep kun je beter werken en leren dan in een groep waar de leerkracht elke dag veel tijd moet besteden aan de rust en de handhaving van regels.
- ✓ In iedere groep hanteren we de basisregels van de Kanjertraining. Deze zijn zichtbaar in elke klas op een poster en worden met regelmaat besproken en aangehaald. Deze regels zijn als volgt:
 - We hebben respect voor God, onszelf en anderen
 - We helpen elkaar
 - We vertrouwen elkaar
 - We lachen elkaar niet uit
 - Niemand speelt de baas
 - Niemand is en doet zielig
 - Iedereen is waardevol
- ✓ Verder is het hele team geschoold als Kanjertrainer. Op die manier werken we systematisch aan het zelfbeeld van leerlingen, aan samenwerken, aan zelfstandigheid, aan omgang tussen leerlingen en aan de omgang tussen leerling en leerkracht.
- ✓ In gesprekken met ouders wordt ook het klimaat in de groep besproken. Als de groep er aanleiding voor geeft roepen we de ouders van een groep bij elkaar.
- ✓ De dagelijkse lessen uit de methode Levend Water. Vanuit de Bijbel wordt ons geleerd hoe we, op een fatsoenlijke manier, met elkaar om moeten gaan. Kinderen leren respect te hebben voor zichzelf en de ander. ("heb je naaste lief als jezelf")
- ✓ Ons beleid om een 'veilige school' te zijn. Dit wordt in de schoolgids en in ons anti-pest-protocol uitgewerkt.

B. We voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en die daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden.

het aanbod:

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- ❖ Leren luisteren naar elkaar
- ❖ Leren argumenteren
- ❖ Leren debatteren

- ❖ Leren elkaar accepteren
- ❖ Elkaars mening respecteren
- ❖ Vrijheid van meningsuiting zonder de ander te kwetsen
- ❖ Democratie

in de praktijk van alle dag is dat terug te zien in:

- ✓ In alle groepen wordt er naar schooltelevisieprogramma's gekeken, waarin allerlei maatschappelijke thema's behandeld worden. Na de uitzending wordt er in de klas verder gepraat over het thema.
- ✓ Groep 7 en 8 kijken naar het Schooltv-weekjournaal. Aandacht voor actuele maatschappelijke thema's zoals: Prinsjesdag, verkiezingen.
- ✓ We hebben als school een monument geadopteerd waar groep 8 jaarlijks een bezoek aan brengt.
- ✓ We voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en die daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden.
- ✓ We hebben een kinderraad die maandelijks overleg heeft o.l.v. een leerkracht. Leerlingen van groep 5 t/m 8 kunnen hieraan deelnemen.
- ✓ In de thema's waarin wij de zaakvakken aanbieden, zijn ook doelen opgenomen rond maatschappelijk handelen in een democratie. Zo hebben we verkiezingen in de bovenbouw gehad en heeft de middenbouw een bezoek aan een zorgcentrum gebracht. Ook hebben de groepen 1 t/m 8 diverse excursies vanuit de thema's.
- ✓ Het samen vaststellen van groepsregels is een democratisch proces.

C. We voeden onze leerlingen op tot mensen die "meedoen", die actief betrokken willen zijn op de samenleving en die gericht zijn op samenwerking. Ze leren organisatorische vaardigheden en kunnen verantwoordelijkheid nemen voor anderen.

het aanbod:

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- ❖ Organisatorische vaardigheden van leerlingen.
- ❖ Leerlingen leren verantwoordelijkheid nemen voor anderen.

in de praktijk van alle dag is dat terug te zien in:

- ✓ De leerlingen leren hulp geven aan hun medeleerlingen als die daarom vragen.
- ✓ De leerlingen leren samenwerken door regelmatig groepsopdrachten te krijgen.
- ✓ De school doet jaarlijks mee aan een grote actie voor een goede doel waarbij de leerlingen zelf de actie moet uitvoeren en in zijn/haar thuissituatie moet organiseren.
- ✓ De leerlingen krijgen in de klas taken te doen die dagelijks of wekelijks terugkeren. Bijv. de oud papier bak legen of de kasten opruimen.
- ✓ De leerlingen vanuit de bovenbouw lezen voor aan de kinderen van groep 1 en 2, of ze lezen met kinderen uit de middenbouw.
- ✓ Vanaf groep 1 leren de kinderen zorg te dragen voor hun eigen spullen, die van een ander en materialen van school.
- ✓ De leerlingen leren in groep 1 en 2 al zelf keuzes maken in activiteiten door middel van het planbord, dit loopt naar boven door in werken met dagtaken en weektaken.
- ✓ Kinderen worden in de hogere groepen betrokken bij het voorbereiden van de weekvieringen.
- ✓ Deelname aan verschillende sporttoernooien door de bovenbouw. Samenwerking tussen kerk en school op het gebied van christelijke feesten die worden gevierd.

D. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van en respect hebben voor andere opvattingen en overtuigingen (religies).

Leerlingen kunnen in de school oefenen in het leren samenleven met elkaar.

het aanbod:

- ❖ Het christelijk geloof.
- ❖ Andere religies.
- ❖ Leren luisteren naar elkaar.
- ❖ Elkaars mening respecteren.
- ❖ Vrijheid van geloofsovertuiging zonder anderen te kwetsen.

in de praktijk van alle dag is dat terug te zien in:

- ✓ Viering van de christelijke feestdagen op school, in de bouw, in de groep of in de kerk. De dagelijkse bijbellessen uit 'Levend Water'. Lessen geestelijke stromingen in groep 7 en 8. Hierbij maken leerlingen kennis met andere geestelijke stromingen. In de thema's komen ook andere culturen en religies aan de orde.
- ✓ We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan: Bewustwording van wie je zelf bent en van wie je bent ten opzichte van de anderen. Het ontdekken van je eigen talenten die je van God hebt gekregen en om daar ook anderen deelgenoot van te maken. Het ontdekken van talenten van anderen en daarvan te genieten. Het gebruik mogen maken van elkaars talenten. De cultuuropdracht die God ons gegeven heeft.
- ✓ De kanjerlessen die wekelijks gegevens worden: luisteren naar elkaar, elkaars mening respecteren, rekening houden met de ander.
- ✓ Respect voor de ander door kennis te maken mét de ander vanuit de overtuiging 'bekend maakt bemind'.

E. We richten ons op algemene ontwikkeling en geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven.

het aanbod:

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- ❖ Bewustwording van wie je zelf bent en van wie je bent ten opzichte van de anderen. Het ontdekken van je eigen talenten die je van God hebt gekregen en om daar ook anderen deelgenoot van te maken.
- ❖ Het ontdekken van talenten van anderen en daarvan te genieten. Het gebruik mogen maken van elkaars talenten.
- ❖ In aanraking komen met kunst en cultuur.
- ❖ Met de methode 'Wonderlijk gemaakt' werken we aan seksuele vorming van de kinderen. We doen dit in nauw contact met ouders zodat school en thuis samen optrekken. Wonderlijk gemaakt Basis is geschreven vanuit een christelijke levensvisie. We kiezen voor een breed perspectief op seksualiteit: lichamelijkheid, seksualiteit, weerbaarheid, seksuele diversiteit en ethische kanten zijn nauw verbonden.

in de praktijk van alle dag is dat terug te zien in:

- ✓ Thematisch werken in groep 1-8.
- ✓ Lessen beeldende vorming vanuit procesgerichte didactiek (o.b.v. Markant)
- ✓ Crea-middagen voor de groepen 6-8 waarbij kinderen hun creativiteit ook aan het eind van elk blok mogen presenteren aan elkaar.
- ✓ Het bespreken van de actualiteit in de klas
- ✓ Spreekbeurten
- ✓ Boekbesprekingen
- ✓ Muzieklessen
- ✓ Dramalessen
- ✓ Musical groep 8

- ✓ Lessen cultuureducatie conform het beleidsplan wat hiervoor is gemaakt. (oa jaarlijks aanbod Markant)

F. We voeden onze leerlingen op tot personen die zorg dragen voor de wereld en hun nalatenschap.

het aanbod:

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- ❖ Een schone schoolomgeving
- ❖ Bewondering en zorgdragen voor de natuur
- ❖ Bewustwording van onze 'voetafdruk'
- ❖ Een gezond leefklimaat

in de praktijk van alle dag is dat terug te zien in:

- ✓ Het wekelijks pikken van afval op het schoolplein
- ✓ Het scheiden van papier
- ✓ Monitoring van gezond leefklimaat in de lokalen
- ✓ Een eco-team (bestaande uit kinderen, leerkrachten en ouders) dat onderzoekt op welke manier wij vorm kunnen geven aan meer duurzaamheid binnen de school
- ✓ Groep 7 en 8 kijken naar het Schooltv-weekjournaal. Aandacht voor actuele maatschappelijke thema's waaronder het klimaat
- ✓ Lichten zijn automatisch afgesteld
- ✓ Waterbesparende kranen
- ✓ In de thema's komt ook 'natuur' aan bod
- ✓ Zonnepanelen op het dak van de school

Basiswaarden

In het onderwijs op 't Schrijvertje wordt uitgegaan van de basiswaarden die door de overheid zijn vastgesteld. Het betreft de volgende waarden:

- Vrijheid van meningsuiting
- Gelijkwaardigheid
- Begrip voor anderen
- Verdraagzaamheid
- Autonomie
- Afwijzen van onverdraagzaamheid
- Afwijzen van discriminatie

Het onderwijs is erop gericht deze basiswaarden te integreren in het dagelijkse schoolleven. Uitingen van leerlingen en leerkrachten die strijdig zijn met deze waarden worden (al dan niet protocollair) gecorrigeerd.

Hieronder wordt het onderwijsaanbod per basiswaarde uitgewerkt.

Basiswaarden	Hoe?	Wanneer?	In welke groep?
Vrijheid van meningsuiting	<ul style="list-style-type: none"> • Kanjertraining • Kringgesprekken • Leren luisteren naar elkaar 	Wekelijks Dagelijks Dagelijks	Alle groepen Alle groepen Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Elkaars mening respecteren 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor de waarde van de vrijheid van meningsuiting als cultuurwaarde 	Geregeld tijdens o.a. de bijbellessen en in thema's	Groep 6, 7, 8
	<ul style="list-style-type: none"> • School/groepsregels 	Dagelijks	Schoolbreed
Gelijkwaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Bijbellessen: iedereen is waardevol 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Respectvolle omgang met elkaar 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Geen onderscheid tussen jongens en meisjes 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Leren elkaar te accepteren 	Dagelijks	Alle groepen
Begrip voor anderen	<ul style="list-style-type: none"> • School/groepsregels 	Dagelijks	Schoolbreed
	<ul style="list-style-type: none"> • Kanjertraining 	Wekelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Leren reflecteren op eigen gedrag 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Respectvolle omgang met elkaar 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Thema's, gastlessen, excursies, cultuureducatie 	Bij thema's en vlg's beleidsplan cultuur	Alle groepen
Verdraagzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • School/groepsregels 	Dagelijks	Schoolbreed
	<ul style="list-style-type: none"> • Respectvolle omgang met elkaar 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor culturen en religies 	Dagelijks	Alle groepen
	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor culturen en religies 	Wekelijks	Groep 7, 8

	<ul style="list-style-type: none"> • Leren reflecteren op eigen gedrag 	Dagelijks	Alle groepen
Autonomie	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfstandig werken • Leerlingen hebben eigen taken en verantwoordelijkheid en • Meedenken over groepsregels • Zelf je rol hebben als 'kanjer' 	Dagelijks Dagelijks	Alle groepen Alle groepen
		Dagelijks	Alle groepen
		Dagelijks	Schoolbreed
Afwijzen van onverdraagzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Groep- school- en pleinregels • Kanjertraining • Respectvolle omgang met elkaar • Leren reflecteren op eigen gedrag • Bestrijding van pestgedrag • Gesprekken met kinderen en ouders 	Dagelijks	Alle groepen
		Wekelijks Dagelijks	Alle groepen Alle groepen
		Dagelijks	Alle groepen
		Incidenteel	Alle groepen
		Incidenteel	Alle groepen
Afwijzen van discriminatie	<ul style="list-style-type: none"> • Groep- school- en pleinregels • Kanjertraining • Respectvolle omgang met elkaar • Leren reflecteren op eigen gedrag • Bestrijding van pestgedrag a.d.h.v. het anti-pestprotocol • Gesprekken met kinderen 	Dagelijks	Alle groepen
		Wekelijks Dagelijks	Alle groepen Alle groepen
		Dagelijks	Alle groepen
		Incidenteel	Alle groepen
		Incidenteel	Alle groepen